

Beszámoló
a Bajnai-kormány idején (2009. április 16.-2010. május) elvégzett legfontosabb, az OKM számára stratégiaiilag legkiemelkedőbbnek számító döntésekről, lépésekről (számszerűsíthető eredményekkel)

Közzététel

1. Új Tudás - Műveltség Mindenkinél Program új elemei

- Az esélyegyenlőség érvényesülésének előmozdítását szolgáló jogszabály módosítások¹ fontos elemei:
 - a) Az egységes óvoda bölcsőde szabályozása.
 - b) Az Oktatási Hivatal jogkörének kiegészítése annak érdekében, hogy el tudjon járni az esélyegyenlőség sérelmével járó intézményi döntésekkel szemben, illetve a közzététel kijelölésének kérdéskörében.
 - c) Kormány felhatalmazás annak érdekében, hogy a pedagógusok foglalkoztatásával kapcsolatos kérdéseket mind a Munka Törvénykönyve, mind a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény hatálya alá tartozók tekintetében meghatározza.
 - d) A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény módosítása, kiegészítve az ellátási rendszert az "óvodáztatási támogatással".
- Új kerettantervek
- 2009-ben a miniszter által kiadásra került kerettantervek:
 - Természettudomány tantárgy kerettanterve a közzététel 5-8. és a középiskolák 9-12. évfolyamai számára,
 - Kerettanterv a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programja 9. évfolyamának tantárgyai és a 9-13. évfolyam önismeret és tanulásmódszertan/kommunikáció tantárgyak oktatásához,
 - Kerettanterv a Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programjának 9. előkészítő évfolyama számára,
 - „Az előrehozott szakiskolai képzés (9./10./11. évfolyamok) közismereti kerettanterve”.
- A pedagógus munkakörben foglalkoztatottak díjazásával kapcsolatos kormányrendelet módosítása. (A kormányrendelet díjazásra vonatkozó előírásai kiterjednek mind a közalkalmazottakra, mind a munkavállalókra.)
- A kollégiumi nevelés országos alapprogramját módosító² OKM rendelet szerint a kollégiumoknak 2010. március 31-ig felül kellett vizsgálni saját kollégiumi dokumentumaikat és 2010 szeptemberében már e szerint kell indítaniuk a kollégiumi tanévet.
- A 2009-2010. évi költségvetési törvény tartalmazza az Új Tudás Műveltség Mindenkinél Program által meghatározott, pedagógusok ösztönzését szolgáló előirányzatokat.

2. A Nemzeti Tehetség Program megvalósítása

A Nemzeti Tehetség Program megvalósításával kapcsolatos intézkedés célja a tehetségek nyomon követése és több szempontú segítése. A Programban az Országgyűlés határozata hosszú távon (20 éves időtáv) is kiemelt lehetőséget ad a tehetségsegítés fejlesztésére, amely a tehetséges fiatalok folyamatos és biztonságos segítségét teszi lehetővé. A tárca elkészítette a Program 2009. és 2010. közötti, rövid távú prioritásaira vonatkozó javaslatát.

A prioritások az alábbiak:

- a) A tehetségsegítő hagyományok őrzése és gazdagítása
- b) A tehetségsegítő programok integrált rendszerének létrehozása
- c) Egyenlő hozzáférés biztosítása a tehetségsegítés területén
- d) A tehetséges fiatalok társadalmi felelősségének növelése
- e) A tehetségsegítő személyek és szervezetek munkájának megbecsülése
- f) A tehetség fejlesztését és hasznosulását segítő környezet kialakítása.

¹ Az esélyegyenlőség érvényesülésének közzétételben történő előmozdítását szolgáló egyes törvények módosításáról szóló 2008. évi XXXI. törvénnyel végrehajtott feladatok.

² 36/2009. (XII. 23.) OKM rendelet

A Kormány 2009. július 8-i ülésén elfogadta a Program megvalósításának első kétéves, 2009-2010. évekre szóló cselekvési tervét³, valamint a Program forrásainak összehangolását és felhasználását szolgáló szabályokat⁴. A döntéssel lehetőség nyílik a Nemzeti Tehetség Program célkitűzéseinek további megvalósítására.

A tehetségsegítéssel összefüggő kormányzati feladatokat tanácsadó, döntés-előkészítő, koordináló és értékelő testületként a Nemzeti Tehetségügyi Koordinációs Fórum⁵ segíti.

A Fórum alakuló ülésére az elnök és a társelnökök részvételével 2009. szeptember 30-án került sor.

A Program megvalósításának keretében, a 2009-2010. évi cselekvési tervben foglaltaknak megfelelően az alábbi témájú pályázati felhívások jelentek meg:

- a) a természettudományos és műszaki kompetenciáinak elmélyítését segítő tehetséggondozó projektek támogatása – **pályázható összeg: 50 millió Ft;**
- b) felsőoktatási, továbbképzési és pályakezdési tehetségműhelyek támogatása – **pályázható összeg: 100 millió Ft;**
- c) területi tehetségsegítő szolgáltatások térségi hálózatának kialakítására, működtetésére, a jó gyakorlatok elterjesztésére – **pályázható összeg: 24.5 millió Ft;**
- d) a közoktatás területén működő tehetséggondozó műhelyek támogatására – **pályázható összeg: 122.5 millió Ft.**

3. A gyógypedagógiai neveléssel, oktatással kapcsolatos stratégiai feladatok

A szabályozás középpontjában annak megakadályozása áll, hogy a sajátos nevelési igény megállapítására megalapozatlanul kerüljön sor, a sajátos nevelési igény fennállása esetén azonban a gyermek, a tanuló megfelelő ellátásban részesüljön. E cél megvalósítását szolgálják a pedagógiai szakszolgálatokról szóló⁶ OKM rendeletnek a fogyatékoság megállapítását, vagy kizárását szolgáló szakértői és rehabilitációs tevékenységre vonatkozó - 2010. augusztus 1-jén hatályba lépő – rendelkezései. A rendelet – a hatályos szabályozóhoz képest új elemként – többek között meghatározza:

- a szakértői és rehabilitációs bizottságok egységes eljárási rendjét, és a szakértői vélemény elkészítését megalapozó vizsgálat szakmai követelményeit;
- azokat az eseteket, amikor a közoktatási feladatkörében eljáró oktatási miniszter látja el a szakértői és rehabilitációs bizottságok szakvéleményének felülvizsgálatával kapcsolatos feladatokat;
- a szülői jogok érvényesítésének garanciális elemeit.

A jogszabályi környezet módosítása mellett – elsősorban az integrált nevelés, oktatás feltételei kialakításának szolgálatában - folyamatos a szakmai fejlesztés. A Nemzeti Fejlesztési Terv Humánerőforrás- fejlesztési Operatív Programjának (HEFOP) keretében a sajátos nevelési igényű tanulóknak a közoktatás terén megvalósuló esélyteremtését szolgáló fejlesztő munka eredményeként kerültek közzétételre az együttnevelés támogatására is alkalmas kompetencia alapú programcsomagok. Minden programcsomaghoz készültek ajánlások valamennyi fogyatékosági típus sajátosságainak figyelembevételével. Az ajánlások – többek között - tartalmazzák a sajátos nevelési igényt okozó fogyatékoság azonosításhoz szükséges jellemzőinek leírását, a kiemelt képességtérületeket és elvárásokat a kompetenciaterülethez kapcsolódóan a tanulásszervezési formákat, a befogadó nevelési és oktatási intézményben, a pedagógustól és a tanulócsoporthoz nem sérült tagjaitól elvárható magatartásformákat.

Ugyancsak a HEFOP programjának keretében kidolgozásra kerültek valamennyi fogyatékosági területre a napi pedagógiai munkát segítő módszertani intézményi útmutatók (a dokumentációs útmutatók), valamint a különböző fogyatékosági típusok szerint az életvitelt, a tanulást segítő eszköztárak. Az Új Magyarország Fejlesztési Tervben (ÚMFT) a Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) 3. prioritása keretében a megkezdett szakmai fejlesztések folytatódtak. Az ÚMFT-ben két pályázati konstrukció kapcsolódott szorosan az együttneveléshez: Az „**Egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények (EGYMI) hálózata**” konstrukció pályázatán 21 projekt

³ 1120/2009. (VII. 23.) Korm. rend

⁴ 152/2009. (VII. 23.) Korm. rend. a Nemzeti Tehetség Program finanszírozásáról

⁵ 1119/2009. (VII. 23.) Korm. határozat a Nemzeti Tehetségügyi Koordinációs Fórum létrehozásáról és működéséről

⁶ 4/2010 (I.19.) OKM rendelet

nyert támogatást, melyek megvalósítása folyamatban van. Hatályba lépett szerződésekkel **396 millió forint támogatás** biztosítására került sor a programok megvalósításához. A „**Sajátos nevelési igényű tanulók integrációja**” konstrukció **pályázati keretösszege 1.076.000.032,- Ft**, a pályázatok benyújtására 2009. november 2- 2010. február 26-ig tartó időszakban volt lehetőség.

4. A természettudományos közoktatás fejlesztését kijelölő középtávú stratégia megvalósítása

- A közoktatásban a természettudományos tartalom és tananyagfejlesztés területén támogató programokat indítottunk el. 2009. április 23-án az OKM pályázatot írt ki a köz- és felsőoktatási intézmények, természettudományos szakmai egyesületek és a fejlesztő műhelyek részére korszerű természettudományos kerettantervek készítésére. A pályázat első két helyezettje a Nyugat-magyarországi Egyetem Regionális Pedagógiai Szolgáltató és Kutató Központja és az Eötvös Loránd Tudományegyetem 2009. december 15-i határidővel megbízást kapott a teljes kerettantervek kidolgozására. Várhatóan 2010. júniusában a két kerettanterv kiadásra kerül.
- Megerősíteni kívántuk a természettudományos tartalmakat közvetítő pedagógusok módszertani felkészítését. Ennek részeként az Expanzió Humán Tanácsadó Kht. felmérte természettudományos szaktanácsadás jelenlegi helyzetét és ajánlásokat tett a szaktanácsadói hálózat működésének megjavítására. A pedagógiai szakmai szolgáltató intézmények teljes körű lekerdezésével a szaktanácsadás és a szakértői szolgáltatás kínálati oldalát mérték fel, a reprezentatív mintával kiválasztott iskolák körében készített felméréssel pedig az iskolák részéről jelentkező igényt kutatták. A tanulmányt 2010. április 30-án adták át az OKM-nek, amely a szakmai közvélemény számára elérhető a tárca honlapján.
- Szükségesnek láttuk a természettudományos közoktatás folyamatos, tudományos szintű vizsgálatának megszervezését, a visszajelzések fejlesztő beépítését. A természettudományos közoktatás átfogó elemzésére az Oktáskutató és Fejlesztő Intézzel támogatási szerződést kötöttünk. Az intézet az elemzést a központi irányítási szint (tantervi és tankönyvi kínálat, érettségi vizsgák követelményei és eredményei, a természettudományos versenyek és a tehetséggondozás), valamint az iskolai szint felmérése alapján (megfelelő mintán kiválasztott intézményekben kérdőíves felméréssel az iskolavezetés, a tanárok, a diákok és a szülők körében) végzi el.
- Az OKM 2009. november 6-án pályázatot írt ki középiskolák számára a természettudományos oktatás fejlesztéséhez szükséges taneszközök beszerzésének támogatására. A pályázat célja a természettudományos tantárgyak iránti érdeklődés felkeltése. A támogatás a Nemzeti alaptanterv „Ember a természetben” műveltségi terület fejlesztési feladatainak megvalósítását, a biológia, a fizika, a kémia, vagy az integrált természettudomány tantárgyak keretében végzett, a tanulói tevékenységre épülő oktató-nevelő munkát segíti. A kísérleti eszközökkel a természettudományos középszintű érettségi vizsga jobb feltételei is biztosíthatók. **A pályázatra fordítható keretösszeg 76 millió forint, amelyből iskolánként 100.000-600.000,- Ft.** támogatás nyerhető. A pályázat beadási határideje 2009. december 2-ika volt. A pályázaton támogatást nyert iskolák az eszközöket 2010. május 31-ig vásárolhatják meg, és ezután készítik el szakmai és pénzügyi beszámolójukat. **A kiírt pályázatban feltételként szerepelt, hogy a középiskola a természettudományos oktatás népszerűsítésére két eltérő időpontban (eltérő célokkal és tematikával) nyílt iskolai természettudományos rendezvényt szervezzon a középiskolában tanuló diákok (esetleg külső résztvevők) széleskörű bevonásával.**

Esélyegyenlőségi terület

Képesség-kibontakoztató, integrációs felkészítés, óvodai fejlesztő program

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók esélyeit növelő, hátránykompenzáló programban 2010-re az általános iskolák több mint egynegyede (!), valamint óvodák, szakiskolák, középiskolák vesznek részt, összesen mintegy 1600 tagintézmény. 2010-ben közvetlen célcsoport:

- **18.000** halmozottan hátrányos helyzetű **óvodás**
- **69.000** halmozottan hátrányos helyzetű és hátrányos helyzetű **tanuló**

A program az összes tanuló, gyermek javára szolgál, így évente **összességében közel 300.000 gyermek, tanuló profitál** az oktatási integrációs program következtében történő pedagógiai megújulásból.

Pedagógusok kiegészítő illetménye

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése-oktatása számos többletfeladatot ró a tanítókra, tanárookra. E többletmunka elismeréseként azok a pedagógusok, akik a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelésében, iskolai nevelésében és oktatásában vesznek részt, a 2009. évtől kezdődően kiegészítő illetményt kaphatnak. A kiegészítő juttatásban részesülő pedagógusoknak bruttó 5.000.- és 60.000.-Ft/hó összeget lehet megállapítani. Eredmények:

- a 2008/2009-es tanév II. félév (2009. január 1-től augusztus 31-ig): **10.921 pedagógus** részesült kiegészítő illetményben;
- a 2009/2010-es tanév I. félév (2009. szeptember 1-től 2009. december 31-ig): **14.636 pedagógus** részesült kiegészítő illetményben;
- a 2009/2010-es tanév II. félév: **12.771 pedagógus** részesül kiegészítő bérpótlékban.

A programban résztvevő pedagógusok átlagosan havonta bruttó 25.000 forintos többletjuttatásban részesültek.

Útravaló ösztöndíjprogram

Az Ösztöndíjprogram átfogó célja a hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének elősegítése, a fiatalok továbbtanulásának, szakma, érettségi és diploma szerzési esélyeinek javítása. A program a tanulók mentorálására épül. A programban résztvevő diák és mentora havi ösztöndíjat kap, melyet egy kiegészítő harmadik részlet követ, amennyiben a tanév egésze alatt jól teljesített a tanuló.

Alprogramok: Út a középiskolába / Út az érettségéhez / Út a szakmához / Út a tudományhoz

A tapasztalatok alapján 2009-ben egy kizárólagos elektronikus pályázói felület (szoftver) kifejlesztésére került sor. Az intézményi pályázatok kitöltése, majd benyújtása kizárólag ezen a felületen keresztül történik.

2010. évi pályázati felhívások megjelentetése:

- Az Út a tudományhoz alprogramra vonatkozóan: 2010. május 10.
- Az esélyegyenlőségi alprogramokra vonatkozóan: várhatóan 2010. augusztus 30.

Útravaló ösztöndíjprogram „Kiváló tanuló-mentorpár” cím elnyerésére meghirdetett pályázata

2009-ben került először meghirdetésre az Útravaló ösztöndíjprogram „Kiváló tanuló-mentorpár” cím elnyerésére vonatkozó pályázat, a kimagasló teljesítményt nyújtó tanuló-mentor párok teljesítményének elismerésére. 2010-ben a pályázat újra meghirdetésre került. A pályázatra 156 közoktatási intézmény jelentkezett 248 tanuló-mentorpárt nevezve.

Esélyegyenlőség-elvű támogatáspolitiká

A közoktatási tv. 105.§-a alapján minden közoktatás fejlesztési pályázat benyújtásakor közoktatási települési és intézményi esélyegyenlőségi tervet kell készíteni. A terv helyzetelemzésen alapul, melynek során meg kell vizsgálni, hogy érvényesül-e a településen a szegregációmentesség, és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása. Ha a pályázat tárgyát képező településen van olyan intézmény, amelyben a hátrányos helyzetű gyermekek aránya – a vonatkozó közoktatási statisztika alapján – meghaladja a 40%-ot, az intézkedési terv kidolgozása során a pályázónak kötelező igénybe vennie az OKM által biztosított esélyegyenlőségi szakértőt, aki felülvizsgálja és ellenjegyzi a tervezetet.

Az esélyegyenlőségi szempontok érvényre juttatása érdekében az ÚMFT keretében kiírásra kerülő közoktatás-fejlesztési célú pályázatokhoz a TÁMOP 3.3.1 kiemelt projekt keretében esélyegyenlőségi szakértői és mentori szolgáltatás biztosítására került sor az oktatási fejlesztésre pályázó célzott intézményfenntartói kör számára.

A TÁMOP 3.3.1 kiemelt projekt során (2008. január 1. - 2009. december 31.) **több mint 1100 esetben működtek közre szakértők** a közoktatási esélyegyenlőségi helyzetelemzések és intézkedési tervek elkészítésében, illetve a kedvezményezettek intézkedési tervében megfogalmazottak megvalósításában. **Több mint 600 közoktatási esélyegyenlőségi helyzetelemzés és terv készült el az adott időszakban.** Magyarországon nagyságrendileg 2400 közoktatási intézménnyel bíró település

van, ebből 1152 db település szerepel a hátrányos helyzetű települések listáján. A listán szereplő települések több mint kétharmada igénybe vette és így részesült is a számukra térítésmentes szolgáltatásból.

Roma Kulturális Központ

A kormányzat a Fővárosi Önkormányzattal egyetértésben döntött egy **fővárosi fenntartású roma kulturális központ** létrehozásáról, s helyszínéül a Budapest, VIII. kerület Szentkirályi u. 7. szám alatti iskolaépületet jelölte meg. Az OKM fejezeti költségvetéséből 2009-ben átadásra került az Önkormányzati Minisztérium útján **900 M Ft** a fővárosnak, a rekonstrukció fedezetéül.

Pénzügyi források felhasználása

2010-ben az OKM 11/7/4 (2) *fejezeti kezelésű előirányzatán* 20 millió Ft áll rendelkezésre; ebből a roma tartalmú programokra *11,5 millió forint*, a nemzetiségi kultúrát bemutató programokra 8,5 millió forint. Azon felül négy kultúrákövetítő roma szervezet működésének támogatására az OKM fejezeti költségvetésében összesen *135 millió* forintot irányoztak elő.

a) 11/35/6	Rádió C Kft.	35 M Ft
b) 11/35/7	Rajkó Művészegyüttes Kft.	35 M Ft
c) 11/35/8	100 Tagú Cigányzenekar Országos Kulturális és Közművelődési Egyesület	35 M Ft
d) 11/35/9	Első Roma Tájház	30 M Ft

NKA Roma és Nemzetiségi Kollégium

A miniszter 2009. szeptember 8-án – a Nemzeti Kulturális Alap Bizottságával egyetértésben – létrehozta a „**Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Kultúrája**” nevű **ideiglenes szakmai kollégiumot, 100 M Ft összegű pénzkerettel**. A kollégium feladata a következő tevékenységek támogatása: a hazai kisebbségek tevékenységének korszerű eszközökkel történő bemutatása (honlap, CD, DVD stb.), a hazai kisebbségek múltbeli kulturális eredményeinek feltárása, dokumentálása, megőrzésének támogatása, illetve a hazai kisebbségek tevékenységét, az anyaországokkal való kapcsolatát bemutató tudományos konferenciák szervezése, ehhez kapcsolódó kiadványok készítése.

Felsőoktatás

Felsőoktatás-politikánkban a korábbi, a rendszerváltást követő mintegy másfél évtized mennyiségi szemléletű változásai után a minőséget, a színvonalalközpontú fejlesztést helyeztük előtérbe. Ennek megfelelően alakítottuk át a felsőoktatási felvételi rendszert, az ehhez szorosan kapcsolódó felsőoktatási finanszírozás szabályozásával az intézményrendszer működőképességét biztosítottuk. Korszerűsítettük a felsőoktatási akkreditációt, elsősorban európai uniós forrásokból jelentős infrastrukturális fejlesztéseket hajtottunk végre intézményeinkben. Törvénymódosítással teremtettük meg a feltételét a színvonal további emelését szolgáló elitegyetem–kutatóegyetem pályázatnak.

1. Szabályozás

A **jogállási törvénnyel összhangban**, a felsőoktatási törvény új szabályozása szerint a felsőoktatási intézmények **közüntézetit formában** működnek tovább, és lehetőséget kapnak szervezetükön belül önálló jogi személyiségű szervezeti egységek létrehozására. A törvény szabályozza az intézmények különböző gazdálkodási formákba történő átszervezésének eljárását és feltételeit, a vállalkozói közintézetit történő átalakulás feltételeit és szervezeti formáját, továbbá a felsőoktatási intézményeknek visszaadta mindazokat az önállóságot biztosító gazdálkodási jogosultságokat, amelyeket időközben a pénzügyi törvényekkel elvettek az intézményektől.

Megtörtént a **Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság** funkciójának és működésének újraértékelése és szabályozása, és megtörtént a minőséget szolgáló minőségpolitikai szakaszok felülvizsgálata és módosítása.

Fontos elemként jelentkezik az intézmény szakmai programjába illeszthető tehetséggondozási tevékenységek sorában a **szakkollégiumi kiválósági központok** feltételrendszerének és elismerésének szabályozása.

Képviselői indítvány alapján új, a magán felsőoktatási intézmények működésétől eltérő intézményi működést biztosít a felsőoktatási törvény az ún. **nemzetközi jellegű felsőoktatási intézmény státuszt** szerzett intézménynek.

2. Képzés

A **Bolognai Nyilatkozat**, amelyet 1999 júniusában 29 európai ország oktatási minisztere írt alá önkéntes alapon, Európa gazdasági fejlődése érdekében, az **Európai Felsőoktatási Térség** kialakítását jelölte meg 2010-re elérendő célként.

2009-re 237 mesterképzési szak képzési és kimeneti követelményeit adtuk ki, és ezek alapján a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság 494 szakindítást támogatott. A képzési rendszerben a **133 alapszakos képzés** mellett az **egységes, osztatlan képzés 17 szakon folyik**, amely csoport, a 2009 évi döntéssel, az erdőmérnöki képzéssel bővült. 2010 januárjában 285 a létesített mesterszakok és 98 a létesített tanári szakképzettségek száma.

2009-től került sor a mesterképzések teljes körű indítására. Az oktatási és kulturális miniszter pályázat útján határozta meg a mesterképzésre felvehető hallgatói létszám intézmények közti elosztását. A 2008 decemberében megjelenő felvételi tájékoztató közel 300 mesterszakra, a kormány által jóváhagyott 21700 fős államilag támogatott keretre hirdetett felvételt 2009-re, 2010-ben 19700 fő nyerhet felvételt, és az idei felvételi eljárással teljessé válik a többciklusú képzés.

A **felvételi rendszer minőségelvű fejlesztéseként** a Kormány 2010-ben döntött arról, hogy **2012-től** a felsőoktatásba való bejutás új követelménye lesz egy **természettudományos tantárgy kötelező beszámítása a tanulmányi (hozott) pontokba. Továbbá 2012-től a minimum ponthatár 240 pontra nő.**

A Bologna folyamat részeként lezajlott **2010-es Budapest-Bécs találkozó** rendkívüli miniszteri értekezlet volt, melynek célja az Európai Felsőoktatási Térség (EFT) ünnepélyes meghirdetése, valamint a bolognai folyamat elmúlt 10-11 évének átfogó értékelése volt.

A konferencia sikeres megrendezése kiemelkedő jelentőséggel bír a 2011. I. félévi magyar EU elnökségre való felkészülés szempontjából is.

3. A felsőoktatás minőségének fejlesztését szolgáló pályázatok

A felsőoktatás és az oktatási kormányzat célja, hogy a magyar felsőoktatási intézmények teljesítményüknek és minőségüknek köszönhetően belátható időn belül felkerüljenek Európa és a világ felsőoktatási térképére. Ezt a célt szolgálja a felsőoktatási intézmények legújabb elismerése a **Kutatóegyetem minősítés.** A kutatóegyetemi minősítő pályázat eredményhirdetése – a miniszter döntését követően – 2010. április 16-án megtörtént.

Kutatóegyetemi minősítést kaptak: a **Semmelweis Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem, a Debreceni Egyetem, az Eötvös Loránd Tudományegyetem, valamint a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.**

Kiváló egyetem miniszteri elismerést kaptak: a **Pécsi Tudományegyetem, a Szent István Egyetem, a Miskolci Egyetem, a Budapesti Corvinus Egyetem és a Pannon Egyetem.**

A kutatóegyetemi minősítés elnyerése 2010-ben automatikusan nem eredményezett többlettámogatást, a kutatóegyetemekre jellemző minőségi kritériumok meghatározó feltételei voltak az európai uniós források megpályázásának a **TÁMOP 4.2.1/B „A felsőoktatás minőségének javítása a kutatás-fejlesztésinnováció- oktatás fejlesztésén keresztül”** c. pályázati konstrukciónak (a konstrukcióra tervezett teljes forrás országos szinten 27 milliárd forint volt, ebből hatmilliárdot a Kutatási és Technológiai Innovációs Alapból biztosított a kormány).

A felsőoktatási intézmények az elmúlt időszakban a fejlesztéseik megvalósításához jelentős uniós forráshoz jutottak. A kiírt pályázati konstrukciók részeként a **források többségének lekötése** megtörtént: a **TÁMOP 4., a TIOP 1.3.1., a TIOP 1.3.2 és a KMOP 4.2.1 program részeként összesen 123.924.627.504 Ft-hoz jutottak** (NFÜ Irányító Hatóság által lekötött forrás).

Kultúra

Művészeti terület:

1.) Az elmúlt évek legnagyobb eredményének a kulturális területen az **előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól szóló⁷ törvény (Emtv.)** elfogadása tekinthető. A jogszabály átláthatóvá és kiszámíthatóvá teszi a finanszírozást és munkajogi téren is elismeri az előadó-művészeti munkavégzés sajátosságait, valamint segíti a minőségi kultúraközvetítést. A törvény végrehajtására már több rendelet is megszületett⁸ és továbbiak jelenleg is egyeztetés alatt állnak (mint

⁷ 2008. évi XCIX. törvény

⁸ Pl. az előadó-művészeti szervezetek működésével kapcsolatos hatósági eljárások részletes szabályairól, továbbá a zenekarok és énekkarok tevékenységéhez szükséges tárgyi feltételekről, valamint a fizető nézőszám alsó határáról szóló 7/2009. (III. 4.) OKM rendelet

pl. az egyes művészi és művészeti munkakörökről, valamint a betöltésükhöz szükséges képesítési és egyéb feltételek részletes szabályairól szóló Kormányrendelet tervezet).

Az OKM 2009. július 31. napján nyújtotta be az Európai Bizottság (EB) felé az Emtv. által bevezetni kívánt támogatási programot. Az EB 2009. október 28. napján meghozta a magyar előadó-művészeti szervezetek támogatási rendszerére vonatkozó jóváhagyó határozatát, amely 2009. november 12. és 2015. december 31. között **biztosítja a társasági adókedvezmény** lehetőségét az előadó-művészeti szervezeteket támogatni kívánó, a magánszférában működő szervezetek számára. **Már a 2009-es töredékes évben ebből a forrásból több mint 875 M Ft jutott az előadó-művészeti szervezetekhez.** Az előadó-művészeti törvény elfogadásának köszönhetően a 2008-hoz képest 2009-ben 2,8 milliárd Ft-tal nőtt a színházak és 650 M Ft-tal az önkormányzati fenntartású zenekarok költségvetési támogatása, tehát több pénz jutott az előadó-művészetekre.

2.) A 2009. évre vonatkozóan is a **Magyar Mozgóképek Közalapítvány** támogatását a négy évre szóló (2007-2010) támogatási szerződés rögzítette, ennek megfelelően 5.420 Mrd Ft-ot tett ki, amely 600 M Ft-tal haladta meg a 2008. évi 4.810 Mrd forintos támogatást.

Az Európai Bizottság által jóváhagyott **filmtámogatási program** keretében, a magánszektor sikeres bevonásának köszönhetően 2009-ben a mozgóképszakmai területen a társasági adókedvezmény mértéke 6,9 Mrd Ft volt, amely meghaladta az eddigi legmagasabb összeget, a 2007. évi csúcsot (5,6 Mrd Ft).

3.) 2009-ben emlékeztünk meg Joseph Haydn halálának 200. évfordulójáról, a kulturális kormányzat az évet **Haydn – Emlékév**nek nyilvánította. Az Emlékév fő célkitűzése volt, hogy Haydn műveit, különös tekintettel a Magyarországhoz kapcsolódó alkotásokra, és a kort, amelyben Haydn élt, még jobban megismertesse és megszerettesse a szélesebb közönséggel. A Hungarofest Nonprofit Kft. KLASSZ Zenei Iroda koordinálásával az év során **15 fesztivál és több mint 89 kiállítás, koncert, konferencia** valósult meg. Az Iroda 15 városban, 36 helyszínen készített elő, és bonyolított le nemzetközi színvonalú koncerteket, kiállításokat, konferenciákat és közművelődési programokat.

4.) Az NKA 1993-ban történt létrehozása óta a legnagyobb változást a bevételeinek 2010. január 1-től való megváltoztatása jelentette. Mivel a jelenlegi gazdasági helyzetben nem volt lehetőség a járulékalap szélesítésére meg kellett vizsgálni olyan szolgáltatások bevonását a kultúra támogatásába, amelyek jellegüknél fogva extraprofitot termelnek, illetve az állam különadóval sújtja őket. Részletes tárgyalások és az érintettek bevonásával történt egyeztetés után, valamint az Országgyűlés döntése értelmében **2010. január 1-től az ötöslottó szerencsejáték játékadójának 90 százaléka képezi az NKA fő bevételi forrását, ugyanakkor a kulturális járulék megszűnt.** Ez az intézkedés stabil, kiszámítható megoldást teremt, hosszú távon biztosítva az NKA finanszírozását, mely forrásokat továbbra sem érinti semmilyen költségvetési, kormányzati évközi átcsoportosítás, zárolás, elvonás. A bevétel növekedése az új alapra helyezéssel várhatóan megközelíti majd a 2-2,5 Mrd Forintot, mely forrásbővülést az NKA részint egy új, olvasás kultúrát népszerűsítő program, az úgynevezett „**Márai Program**” megvalósítására, valamint egy-két évet felölelő, a Reneszánsz év folytatásának tekinthető „**A felemelő század**” címet viselő megemlékezési programsorozat támogatására kíván fordítani.

Közgyűjteményi terület:

A katalán – magyar kulturális együttműködés jelentős eredménye a „**Királylányok messzi földről**” című **kiállítás** volt, melyet a két ország kulturális minisztériumainak támogatásával először 2009 április 30.- augusztus 2. között mutattak be sikerrel Barcelonában, majd 2009. szeptember 4-én Budapesten nyitotta meg kapuit. A Magyar Nemzeti Múzeum és a Museu d'Historia de Catalunya tudományos együttműködésével létrejött nemzetközi kiállításon **8 ország 38 kulturális intézményének 303 műtárgya** került bemutatásra. A budapesti tárlatot a november 29-i zárásig **29.264 látogató** tekintette meg.

Az OKM-nek még 2008-ban sikerült megvásárolnia **Robert Capa** magyar származású világhírű fotóművész hagyatékából mintegy 980 képet. Ezekből és a Magyar Nemzeti Múzeum fotótárában őrzöttekből 2009-ben két nagy sikerű kiállítást rendeztek a fővárosban: Magyar Nemzeti Múzeumban (látogatók száma: 16.502 fő volt) és a LUMU-ban (65.000 fő). Ezt követően 2010 decemberéig a gyűjteményből válogatást mutatnak be több vidéki helyszínen: Pécs, Dunaújváros, Salgótarján, Eger, Paks, Szolnok, Békéscsaba, Szombathely.

A „Degas-tól Picassóig – Francia mesterművek a moszkvai Puskin Múzeumból” című kiállítást 2010. január 28 – május 2 között mutatták be a Szépművészeti Múzeumban. **122.363 látogató** nézte meg a francia festészetnek a 19. század közepétől a 20. század elejéig tartó időszakáról áttekintést adó 55 remekművet. A moszkvai múzeum és a Szépművészeti együttműködése nem merül ki a kiállítás vendégszereplésével, ugyanis nyáron a budapesti múzeum Régi Képtárának anyagának remekműveiből válogatott tárlat mutatkozik be az orosz fővárosban.

Pályázatok: A Nagy Kultúra pályázat kiírása, amely 200 millió forint keretével 53.000 diák számára lehetővé tette, hogy ellátogassanak különböző közgyűjteményekbe (beleértve a könyvtárakat és levéltárakat is). Az Alfa program részeként hirdettük meg a vidéki múzeumok támogatására szolgáló pályázatot, amelyen 2009-ben 227,2 M Ft-ot tudtunk felosztani 13 muzeális intézmény között. Az állományvédelmi pályázat a múzeumokban őrzött kulturális javak állapotának védelmét segíti elő. 2009-ben kiemelten a fotógyűjtemények támogatása volt a cél, a rendelkezésre álló 40 M Ft-ból 26 intézmény fejlesztése történt meg. A tájházakat 57 M Ft-tal támogattuk, amelyből 46 intézmény részesedett, döntően felújítási munkákra került sor. A technikatörténeti gyűjtőkörrel rendelkező intézmények működését 2009-ben 70 M Ft-tal támogattuk, míg az irodalmi emlékházakra 60 M Ft-ot fordítottunk. A könyvtárak fejlesztését 2009-ben az érdekeltségnövelő támogatás 217 M Ft-os kerete, a felzárkóztató pályázat 24 M Ft-os kerete, az ODR 120 M Ft-os kerete szolgálta, de kiemelhető a Magyar Digitális Képkönyvtár fejlesztése is. 2009-ben a levéltári feladatok támogatására pályázati kiírások keretében összesen 140 M Ft került felosztásra.

2010-ben a vidéki múzeumok fejlesztésére 227,2 M Ft jut, a műszaki múzeumokra 48 M Ft, az ODR-re 80 M Ft, a levéltárakra 43,4 M Ft.

Az EU által biztosított források 2009-ben és 2010-ben is – a TÁMOP, TIOP, valamint a ROP-ok keretében – több milliárd forinttal fejlesztették a közgyűjteményeket, mind infrastrukturális, mind szakmai szempontból.

Örökségvédelmi terület:

A világörökségről külön törvényjavaslat készült. Célja átlátható, tervezhető szabályozás megalkotása, a kulturális és természeti örökség megóvásának, bemutatásának és jövő nemzedékek számára való átadásának biztosítása, a helyszínek fenntartható használatát segítő fejlesztések lehetőségének növelése, amelyek együttesen segítik elő a társadalmi támogatottságot, illetve a nemzetközi elismertséget. A törvényjavaslatot a Kormány 2009. december 18-án benyújtotta a Parlamentnek, a végrehajtási rendeletek kidolgozása folyamatban van.

A tervezet olyan szabályozást javasol, amely jogszabályi szintre emeli az egyes helyszínek kezelési terveit, biztosítva, hogy az önkormányzatok és a lehetséges beruházók előtt is ismertté váljanak az adott helyszínnel kapcsolatos lehetőségek és a tervezetben ismertetett korlátozások, tilalmak. A javaslat biztosítja a helyszínek védelmét és fenntartását elősegítő források tervezését a központi költségvetésben.

A szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékébe fölvetett elemek közül kerül kiválasztásra Az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listájára történő jelölés. Elemek a nemzeti jegyzékben: Népművészet Mesterei, Busójárás Mohácson - maszkos farsangvégi télűző szokás, A kunsági birkapörkölt karcagi hagyománya, Élő hagyományok Kalocsa kulturális terében: hímzés, viselet, pingálás, tánc; Mezőtúri fazekasság.

2009. szeptember 30-án az UNESCO a szellemi kulturális örökség megőrzéséről szóló egyezmény értelmében a mohácsi busójárást felvette Az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listájára, ahol jelenleg 166 elem található.

Közművelődési terület:

A Közkincs Program a szaktárca elismertté és közismertté vált vidékfejlesztési programja: új finanszírozási modell és szemléletmód, a kulturális javakhoz történő hozzáférés kiterjesztésének, az esélyteremtésnek, a kultúra akadálymentes elérésének eszközrendszere. Célcsoportja: az ország vidéken élő lakossága. A fokozatosan építkező program először az infrastruktúra megteremtését segítette, majd a programok megvalósítását és a további fejlesztéseket, illetve az egyes területi szinteken támogatta a megvalósítást koordináló kistérségi, megyei és a regionális szervezetek létrejöttét. Az évente megjelenő, tartalmában egymásra épülő Közkincs-pályázatok ösztönözték a kultúra különböző ágazatainak – közművelődés, közgyűjtemény (könyvtár, múzeum) – és

feladatellátóinak (önkormányzat, civil szervezetek) a vidék fejlesztése érdekében történő együttműködését. A közkultúra fejlesztésének támogatásából részesültek a határon túli magyar közösségek is.

2009-ben 50 M Ft pályázati forrásból 89 kistérségi Közkincs-kerekasztal létrehozását, illetve a már meglévők működését támogatta a tárca. Folytatódott a kistérségi szintű komplex kulturális fejlesztések, programok támogatása is, közel **200 M Ft pályázati kerettel**, mely lehetővé tette 46 kistérségi kulturális referens egy éves alkalmazásának feltételeit valamint 99 kistérség számára komplex kulturális programsorozat megvalósítását.

2009-ben az Új tudás - Műveltséget mindenkinek program kiemelt területei között szerepelt az amatőr kórusművészet és az amatőr színjátszás fejlesztésének támogatása. A kórusművészet támogatására 2 meghívásos és 2 nyílt pályázatot írt ki a tárca, képzések, a kórusok működési körülményeinek javítása, nemzetközi és hazai fesztiválokra való részvétel támogatásának segítésére, **134 M Ft** összegben. Az amatőr színjátszás szinte valamennyi részterületét felölelte a **90 M Ft** támogatási összkeretű 6 pályázati kiírás (színházi produkciók létrehozása, regionális gyermek- és diákszínjátszó találkozók rendezői képzés, technikai eszközellátás javítása, marketing tevékenység fejlesztése, országos hatókörű amatőr színházi szervezetek működésének támogatása), melyen nagy érdeklődés mellett (320 pályázat) 189 nyertes született.

A program bevezetésének, szélesebb körű elterjedésének egyik elengedhetetlen feltétele – az ösztönző környezet kialakításának részeként – a minősülő szervezetek szakmai elismerése⁹.

Nemzetközi terület

Pécs 2010 Európa Kulturális Fővárosa program megvalósítása

2009. évben az OKM közreműködésével elkészült a Pécs Kulturális Főváros 2010 évi programterve. Az Európa Kulturális Fővárosa projekt megvalósításához szükséges pénzügyi fedezetet az OKM költségvetésében biztosította a kormány. Az előirányzat az alábbi támogatási szerződések megkötéséhez biztosított fedezetet:

Kedvezményezett	Támogatás célja	Támogatási összeg
Hungarofest Nemzeti Rendezvényszervező Nonprofit Kft.	PR-, marketing és kommunikációs költségek fedezésére	1.160.000.000,- Ft
Hungarofest Nemzeti Rendezvényszervező Nonprofit Kft.	Programok finanszírozására	634.175.000,- Ft
Balassi Intézet	Programok költségeihez történő hozzájárulás	33.000.000,- Ft
MitOst Egyesület	„Kulturális menedzserek Közép- és Kelet Európában” ösztöndíjprogram	8.625.000,- Ft
ÖSSZESEN:		1.835.800.000,- Ft
Kedvezményezett	Támogatás célja	Támogatási összeg
Hungarofest Nemzeti Rendezvényszervező Nonprofit Kft.	Pécsi Koncert és Konferencia Központ 2010-11-es kulturális programjainak támogatása.	50.000.000,- Ft
ÖSSZESEN:		50.000.000,- Ft

Fenti programtámogatási összegekből a terveknek megfelelően, megvalósult valamennyi program, és folynak a szakmai és pénzügyi elszámolások.

Nemzetközi kapcsolatainkban arra törekedtünk, hogy összhangban az európai folyamatokkal a nemzeti kultúrát és az oktatás ügyét a korábbi időszakokhoz képest jobban előtérbe helyezzük. Ennek érdekében nem csak az elmúlt évben, hanem már azt megelőzően is számos olyan beruházást támogattunk, amik az előbb kifejtett folyamatokat támogatták. Létrehoztuk a magyar kulturális diplomácia központját, a Balassi Intézetet. Kialakítottuk a kulturális szakdiplomata hálózatot, s több olyan országban, illetve kulturális központban, ahol a magyar kultúrának, illetve az oktatás ügyének nem volt képviselője, szakdiplomata állomáshelyet hoztunk létre: Zágráb, Belgrád, Tel-Aviv, Sanghaj, Peking, Madrid és Abu Dhabi. Az új berlini Collegium Hungaricum, a Római Magyar Akadémia felújítása, az új és korszerű körülmények közé helyezett bukaresti és varsói Magyar Kulturális

⁹ A „Minősített Közművelődési Intézmény” és a „Közművelődési Minőség Díj” adományozásáról szóló 10/2010. (III. 11.) OKM rendelet biztosítja a minőségfejlesztésben nyújtott kiemelkedő teljesítmények pályázat útján elnyerhető állami elismerését.

Központ a külföldi magyar intézetek megújításának tudatosan vállalt koncepciójába illeszkednek bele. Nemzetközi tevékenységünkben külön figyelmet kapott a New York– Washingtoni Magyar Kulturális Évad és a bolognai folyamatban részt vevő országok oktatási minisztereinek budapesti-bécsi konferenciája.

Kulturális megjelenés külföldön (Magyar kulturális fókusz)

A magyar-japán diplomáciai kapcsolatok újrafelvételének 50., illetve az Osztrák-Magyar Monarchia és Japán közötti kapcsolatok felvétele 140. évfordulójának megünneplésére az oktatási és kulturális tárca 2009. szeptember - december között kulturális megjelenést szervezett **"Magyar Kulturális Fókusz Japánban"** címmel. A jubileumi eseménysorozat kapcsán számos, a két ország hagyományos és modern művészeit bemutató rendezvény és zenei program került megrendezésre.

Célja a gazdag kulturális hagyományokkal rendelkező, ugyanakkor kreatív és innovatív országgép közvetítése, valamint hosszútávú együttműködések kialakítása volt a japán partnerekkel, amelyekkel jól pozícionálhatjuk a magyar kultúrát Japánban.

A kulturális fókusz sikeresen zajlott, a kulturális események nagy érdeklődésnek örvendtek, és az évad számos további programot indukált.

Csordultig Magyar - Extremely Hungary c. magyar kulturális fókusz az Amerikai Egyesült Államokban

Az Amerikai Egyesült Államokban rendezett New York-i/Washingtoni Magyar Kulturális Évad 2009 januárjában indult és 2010 januárjában zárult. Célja az volt, hogy a magyar kultúrát az Egyesült Államokban fókuszálva mutassuk be, felkeltsük az amerikai érdeklődést a hagyományos, klasszikus és a modern magyar kulturális értékek iránt. A fókusz-év során a partnerség elvét előtérbe állítva egy átfogó struktúra mentén haladva, összpontosított módon törekedtünk bemutatni a magyar kultúra sokszínűségét. A programokat a New York-i Magyar Kulturális Központ szervezte.

Határon Túli Magyarok Ügyei

Legfontosabb eredményünk, hogy az OKM „Határon túli magyar oktatási és kulturális stratégia”-jának oktatásra vonatkozó támogatási elemei 2009-ben mind meghirdetésre és lebonyolításra kerültek.

- A nyugati magyarság identitásának megőrzését elősegítendő magyarságismereti képzések, felsőfokú tanulmányokra előkészítő képzéseken keresztül a nyugati diaszpórában élő magyar származású fiatalok képzése, a Nyugat-Magyarországi Egyetem a Kárpát-medencén kívül élő pedagógusok továbbképzése speciális program alapján, a melyre hét országból érkeztek a résztvevők, többek között Brazíliából, Kanadából.
- A teljes kárpát-medencei, illetve nyugati szórvány oktatás struktúrájának, a területen élők anyanyelvi oktatásának, illetve az iskolán és tanrendszeren kívüli oktatás (pl. szülőföldi és magyarországi magyar anyanyelvű nemzetközi tanulmányi versenyek, anyanyelvi tematikus szaktáborok stb.), mintegy 22.000 ezer fő támogatása.
- Szakmai és anyagi támogatás az idén beinduló „Őrszavak” című internetes magyarságismereti és tanítás-módszertani folyóiratnak, amely a szórványban (nyugati és kárpát-medencei egyaránt) tanítók és tanulók részére nyújt segítséget. Ausztráliába, illetve Svájcba küldött tankönyvsomagok, valamint a nyugati szórványban a magyart idegen nyelvi közegben tanítók és diákok számára elkészített nyelvi segédkönyv.
- Magyarországi közoktatásban résztvevő, speciális oktatásban részesülő határon túli diákok számára az ösztöndíjak – amelyek különlegesen indokolt esetben kerülnek csak megítélésre – a 2009/2010-es tanévben 43 fő részére.
- A határon túli régiók pedagógus szövetségeinek módszertani központjaiban folyó oktatási tevékenység, illetve a pedagógus szövetségek, szakmai szervezetek működésének, munkájának támogatása. E szervezetek működését kizárólag az OKM pályázati keretei biztosítják.
- Erdélyben, Felvidéken, Kárpátalján és Vajdaságban folyó Kárpát-medencei nyári akadémiák, 1200-1400 határon túli magyar tanár részvételével.
- Az un. Kedvezménytörvény értelmében 2009. évben a továbbképzési jegyzékben szereplő, indítási engedéllyel rendelkező, akkreditált magyarországi pedagógus-továbbképzéseken való részvételek, amelyek az adott régióban hiánypótlóak, de abba szervesen illeszkednek. Az

elismert képzéseken 210 pedagógus, az akkreditált továbbképzéseken 30 pedagógus, összesen 240 fő vett részt.

- A Határon Túli Magyar Tankönyvtanács javaslata alapján a helyi igények függvényében megírt tankönyvek, kiegészítő kiadványok, tantervek előkészítésére és kiadására, szerkesztési, lektorálási munkáira, valamint a több helyen 10 éve működő tankönyves műhelyek fejlesztésére fordított támogatása.
- Három szomszédos régióban (Ukrajna, Szerbia, Szlovákia) nagyobb teret nyert a szülőföldi felsőoktatási ösztöndíj- és tanulmányi támogatás, illetve a régió felsőoktatásának közvetlen támogatása (pl. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola).